משניות מבוארות מסכת תרומות פרק ג

(עין משלא״ט). **ג) המטביל כלים טמאים בשבת דאסור,** משום שנראה כמתקן כלי, אם הָיָה שוגג שלא יָדע שאסור, או ששכחה שהיום שבת, ושתמש בהם בשבת, ואם מזיד, לא שתמש בהם בשבת המעשר בשבת דאסור משום מתקן, והמבשל בשבת, שוגג, יאכל למוצאי שבת. מזיד לא יאכל המבשל לעולם, לאחרים מתר למוצאי שבת, דמעשה שבת אינם אסורים, הנוטע בשבת, שוגג יקים המזיד, ובשביעית, דלא נחשדו לחלל שבת במזיד, אבל מזיד, יעקור שעדיין לא גדל, וכול לבטל מלאכת שבת (תוי״ט), ובשביעית, בין שוגג, בין מזיד, יעקור דחשודין על שביעית לומר שוגג הייתי. **ד)** אין תורמין ממין על מינו. ואם תרם, אין תרומתו תרומה. הטעם עין לחלן במשנה ו׳ כל מין חטים, אחד הוא, ואפילו יש חום ולבן. כל מין תאנים בין לבנים ובין שחורים, וכן וגורגרות תאנים רבשים, ודבלה ותומם מזה על. כל מקום שיש כהן שיקבלה מיד. תורם מן הפה ואפילו אין מתקנים כל כך, כגון מתאנים, שהוא יפה יותר מגרגרות, וכל מקום אחד כהן תורם מן המתקנים. רבי יהודה דבתים (במדבר י״ח, ל) ״בהרימכם את תרומת״, שיריים מן המעלה, ואם יפסד תפסד. בצל שלם יש בו מעלה שהוא מתקנים, וחצי בצל גדול יפה יותר. **ה) תורמין בצל קטן שלם, ולא חצי בצל גדול** אף על פי שמעלה ממנו, דשלם עדיף, אפילו יש שם כהן (תוי״ט). **רבי יהודה אומר, לא כי, אלא חצי חצי בצל גדול** דתורם מן הפה, וכן היה, **בצלים מבני המדינה אומר, תורמין בצלים מבני המדינה על הכופרים הבצלים** שגדלים בכפר, **אבל לא מן הכופרים על בני המדינה,** מפני שהוא זה שגדל במדינה מאכל פוליטיקין בני פלטרין של מלך, והוי מן הרע על הטבה. **ו) ותורמין זיתי שמן שעומדין לשמן. אבל זיתי כבש** שעומדין לאכילה, כשהן כבושין בחמץ, דהעומדין לשמן יפין יותר, **ולא זיתי כבש על זיתי שמן.** ויין שאינו מבשל על המבשל, **ולא מן המבשל** שאינו טוב כל כך לשתיה **על שאינו מבשל.** **זה הכלל, כל מין שהוא כלאים בחברו,** שאכור לזרעו יחד, והוי כשני מינין. **לכן לא יתרום מן הזה, אפילו מן הזה** אין תרומתו תרומה, ואם תרם אין תרומתו תרומה, דכתיב (במדבר י״ח, יב) ״כל חלב יצהר וכל חלב תירוש״, תן חלב לזה ותן חלב לזה, דהיינו ממינו על מינו. **וכל שאינו כלאים בחברו שנחשבין למין אחד אפילו הם קצת מינים,** ומתר לזרעו יחד, **תורם מן הפה מן הרע, אבל לא מן הרע על הפה. ואם תרם מן הרע על הפה, תרומתו תרומה** אפילו במזיד, בגונא דלא הוי כל כך פסדא דכהן, דלא כמשנה ב׳, **אבל הרקשה** שאינן שהנזונין עומדין למאכל יונים. **הקשות ומחלפפון, מין אחד הם,** ותורמין מזה על זה **רבי**

יהודה אומר, שני מינין הן ואין תורמין מזה על זה, ולטעמיה בכלאים פרק א׳ משנה ה׳.

פרק ג א) התורם קשות ונמצאת מרה, בטיחיתן ונמצאת שרוף אם בשוגג תרם תרומתו **ויתחזה תרומה,** ויחזור לתרום לעצמו, ופרשו התוס׳, דהיינו שהקדיש לו לקדשם, ולהפריש מנה ביבה, ואז יטעמנו, ולא מאחד על השני. **התורם חבית** שוגג, יאכל. **לא יאכל. הנוטע בשבת, שוגג, יקים. מזיד, יעקור. ובשביעית, בין שוגג, בין מזיד, יעקור. ד** אין תורמין ממין על שאינו מינו. **ואם תרם, אין תרומתו תרומה. כל מין חטים, אחד. ותורם מזה על זה. כל מקום שיש כהן, תורם מן הבצל. וכל מקום שאין כהן, אבל לא מן הבצל גדול. רבי יהודה אומר, לא כי, אלא חצי בצל גדול. וכן היה רבי יהודה אומר, תורמין בצלים מבני המדינה על הכופרים, אבל לא מן הכופרים על בני המדינה, מפני שהוא מאכל פוליטיקין בני פלטרין של מלך, והוי מן הרע על הטבה. ואם תרם מן הרע על הטבה, תרומתו תרומה, חוץ מן הזונין על החטים, שאינן אכל. הקשות והמדלפפון, מין אחד. רבי יהודה אומר, שני מינין:**

פרק ג א התורם קשות ונמצאת מרה, אבטיחין ונמצא סרוח, תרומה, ויחזור ויתרום. התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ, אם יודע שהיתה חלמיצה, הרי זו תרומה. אם סבק, תרומה, ויחזור ויתרום. הראשונה, אינה מדמעת בבני עצמה, ואין חייבין עליה חמש. וכן השניה: ב נבלה אחת מהן לתוך החליץ, אינה מדמעתן. נבלה שניה למקום אחר, אינה מדמעתן. נבלו שתיהן למקום אחד, מדמעות כקטנה שבשתיהן: ג השתפין שתרמו זה אחר זה, אחד זה, רבי עקיבא אומר, תרומת שניהם תרומה. וחכמים אומרים, תרומת הראשון, תרומה. רבי יוסי אומר, אם תרם הראשון כשעור, אין תרומת השני תרומה. ד במה דברים אמורים, בשלא תרם הראשון, אף תרומת השני תרומה. ד) במה דברים אמורים, בשלא דבר בשלא תרם אלא תרם מחברו לתרם אלא תרם מדעתו אבל אם הרשה את בן ביתו, או את עבדו, או את שפחתו הכנענים לתרם אף על פי שאין להם חלק בזה, רבי שכן שתפו, לכן רק תרומתו של הראשון הוי הראשון. ואם בטל את השליחות שלא בפני השליח, אם עד שלא תרם בטל השליחות,

משניות מבוארות מסכת תרומות פרק ד

אין תרומתו של השליח תרומה, ואם משתרם השליח בטל השליחות, תרומתו תרומה, דאין אחר מעשה כלום. **הפועלים, ולן רשות לתרום אלא מדעת הבעלים, חוץ מן הנעבדים הדרוכות בגת,** אם הבעלים הם עמי שחושבין שהקפרישו הפועלים תרומה.

אין תרומתו תרומה. וחוץ מן הדרוכות הדרוכות בשבת, שתמשש בהם בשבת, ואם מזיד, לא יאכל המבשל. ד) אין תרומתו תרומה, דאין אחר מעשה כלום. **הפועלים, חוץ מן הנעבדים הדרוכות בגת, אם הבעלים הם עמי שחושבין שהקפרישו הפועלים תרומה.**

אין תרומתו תרומה. ואם משתרם בטל, תרומתו תרומה. הפועלים, אין להן רשות לתרום, שהן מטמאים את הגת המיד: **ה** האומר תרומת הכרי זה בתוכו, ומעשרותיו בתוכו, תרומת מעשר זה בתוכו, רבי שמעון אומר, קרא שם. וחכמים אומרים, עד שיאמר בצבונו או בדרומו. רבי אליעזר חסמא אומר, האומר תרומת הכרי ממנו עליו, קרא שם. רבי אליעזר בן יעקב אומר, האומר עשור מעשר זה עשוי תרומת מעשר עליו, קרא שם: **ו** המקדים תרומה לבכורים, מעשר ראשון לתרומה, ומעשר שני לראשון, אף על פי שהוא עובר בלא תעשה, מה תעשה עשוי, שנאמר (שמות כב, כט), מלאתך ודמעך לא תאחר: **ז** ומנין שיקדמו הבכורים לתרומה, זה קרוי תרומה ראשונה, וזה קרוי תרומה ראשית, אלא יקדמו בכורים, שהן בכורים לכל. ותרומה לראשון, שהיא ראשית. ומעשר ראשון, לשני, שיש בו ראשית: **ח** המתקן לומר תרומה, ואמר מעשר, מעשר ואמר תרומה, עולה ואמר שלמים, שלמים ואמר עולה, שאינו נכנס לבית זה ואמר לזה, שאינו נהנה לזה ואמר לזה, לא אמר כלום, שיש בו שיחיו פיו ולבו שוין: **ט** הנכרי והכותי, תרומתן תרומה, ומעשרותיהן מעשר, והקדשן הקדש. רבי יהודה אומר, אין לנכרי כרם רבעי. וחכמים אומרים, יש לו דיני רבעי. תרומת הנכרי, מדמעת, אינו נקרא שם. ובפלה אינו תרומה עליו חמש. אם אכלה זר בשוגג, ורבי שמעון פוטר בשוגג, ומשלם רק את הקרן, אבל אוסרת החליץ בתערוביות.

**פרק ד א) המפרש מקצת תרומה ומעשרות, למשל, כשהיא אחד מאה סאה שמפרש אחד מחמשים, דהיינו שתי סאים, והפריש בינתים סאה, ודעתו להפריש עוד סאה, מוציא ממנו עוד סאה להשלים אוסרת, אם נפלה לחליץ, ואין אוכלין, שהסאה שמוציא בשניה מתבקש, וגם הסאה השניה יהא תרומה עליו אם הכר, אבל לא למקום אחר אינו יכול להוציא מכרי הזה שכבר הפריש חצאי לתרומה על מקום אחר שעדיין לא הפריש כלל, דלגבי אחרים חליץ דלמא מן המתקן הוא מוציא. רבי מאיר אומר, אם מוציא הוא מכרי זו, כיון שלא נגמר תקונו ממקום אחר הינו למקום אחר, ויש גורסין, למקום אחר. תרומה ומעשרות. דיש ברירה, ואמרינן שמפרש המחלק שעדיין אינו מתקן. ב) מי שהיו פורותיו במגורה, אוצר שמחזיקין בו פורות, ונתן הבעל הבית והוא שם האדון לבן לוי וסיאה לעני בשנה שלישית אין שמשמש, והפוער שהוא לבן לוי שקפיד על המעשרות, בא לסיגד אצלו ואינו מאמינו על המעשרות, כיון שראה שמפרש הפועל עד שמונה סאין מעט יותר ואוכלן שמן הסתם שקלקה בעל הבית שיר סאין לבן לוי שמונה, לקחן אחד למעשר ראשון ואחד למעשר עני, שתרומה גדולה לא נחשדו עמי הארץ, ומפרש גם לשון גזרה, ותלמידי חכמים ומעשרות אומרים, אינו מפרש בעל הבית אלא לפי חשבון אותה שעדה, דבשביל שיוכל לאכל אצלו עשר, ולפי מה שנצטוה יהיה לעני, והפועל אין יכול לאכל אצלו יותר, ולפי פרוש אחר, מיר, דתלמידי חכמים המעשר פורותיו שהיו לו יותר מעשר סאין, ונתן רק שני סאין, וקלכו לקן הנעני הלוי, רבי מאיר אומר, מפרש לפי חשבון, דהמעשר חל על השמונה שיפרש אחר כך, דחזקה שעדיין לא אכלו הנעני והלוי, וחכמים אומרים, צריך לברר מה המעשר קים, ולפי מה שעדיין לא אכלו יפרש מהחליץ לפטור אותן מלעשר, ואם אכלו את המעשר אינו יכול לפטור עצמו

פלוני, והקראה בטעות לבית אחר **ואמר לזה,** וכן ברוצה לאסר עצמו בהנאה על אחד, **ואמר שאיני נהנה לזה הדינו מזה, למשל,** כשהקראה על ראובן **ואמר חשבתיך לזה** על שמעון **לא אמר כלום,** ואינו חל **עד שיהיו פיו ולבו שוין.** ונדר זה לא נדר, כן התרומה והמעשר הקרבנות אינן תלויים. התנא סובר: שבשקנה משדה הנכרי בארץ ישראל. חייבין להפרש תרומה ומעשר. כדי שלא יטבלו שדהו בעכו״ם (תוי״ט). **ט) הנכרי והכותי** שהפרישו **מעשרותיהן מעשר, ותרומתן תרומה, ומעשרותיהן מעשר, והקדשן הקדש.** מדרבנן מדכתיב (ויקרא כב, יח) ״איש איש״, לרבות הנכרים שנודרין ונודבין, כשקלים פרק א׳ משנה ה׳, ואם הפרישו משל ישראל אפילו ברשות לא הוי תרומה, כמובא בפרק א׳ משנה א׳. **רבי יהודה אומר, אין לנכרי כרם רבעי אף על פי שקילקה** לו עכו״ם אסורה, דבר רביעית אין צריך שיהי לאכלן בירושלים. **וחכמים אומרים, יש לו דיני רבעי. תרומת הנכרי, מדמעת, אוסרת, אם נפלה לחליץ, וחייבין עליה חמש.** אם אכלה זר בשוגג, **ורבי שמעון פוטר** בשוגג, ומשלם רק את הקרן, אבל אוסרת החליץ בתערוביות.

פרק ד א) המפרש מקצת תרומה ומעשרות, למשל, כשהיא אחד מאה סאה שמפרש אחד מחמשים, דהיינו שתי סאים, והפריש בינתים סאה, ודעתו להפריש עוד סאה, **מוציא ממנו** עוד סאה להשלים אוסרת, אם נפלה לחליץ, וחייבין עליה חמש. אם אכלה זר בשוגג, וגם הסאה השניה יהא **תרומה עליו אם הכר, אבל לא למקום אחר** אינו יכול להוציא מכרי הזה שכבר הפריש חצאי לתרומה על מקום אחר שעדיין לא הפריש כלל, דלגבי אחרים חליץ דלמא מן המתקן הוא מוציא. **רבי מאיר אומר, אם מוציא הוא מכרי זו,** כיון שלא נגמר תקונו **ממקום אחר** הינו למקום אחר, ויש גורסין, למקום אחר. **תרומה ומעשרות.** דיש ברירה, ואמרינן שמפרש המחלק שעדיין אינו מתקן. **ב) מי שהיו פורותיו במגורה,** אוצר שמחזיקין בו פורות, **ונתן** הבעל הבית והוא שם האדון **לבן לוי וסיאה לעני** בשנה שלישית אין שמשמש, והפועל שהוא לבן לוי שקפיד על המעשרות, בא לסיגד אצלו ואינו מאמינו על המעשרות, כיון שראה שמפרש הפועל **עד שמונה סאין** מעט יותר **ואוכלן** שמן הסתם שקלקה בעל הבית שיר סאין לבן לוי שמונה, לקחן אחד למעשר ראשון ואחד למעשר עני, שתרומה גדולה לא נחשדו עמי הארץ, ומפרש גם לשון גזרה, **ותלמידי חכמים ומעשרות** אומרים, אינו מפרש בעל הבית אלא לפי חשבון אותה שעדה, דבשביל שיוכל לאכל אצלו עשר, ולפי מה שנצטוה יהיה לעני, והפועל אין יכול לאכל אצלו יותר, ולפי פרוש אחר, מיר, דתלמידי חכמים המעשר פורותיו שהיו לו יותר מעשר סאין, ונתן רק שני סאין, וקלכו לקן הנעני הלוי, רבי מאיר אומר, מפרש לפי חשבון, דהמעשר חל על השמונה שיפרש אחר כך, דחזקה שעדיין לא אכלו הנעני והלוי, **וחכמים** אומרים, צריך לברר מה המעשר קים, ולפי מה שעדיין לא אכלו יפרש מהחליץ לפטור אותן מלעשר, ואם אכלו את המעשר אינו יכול לפטור עצמו